

جيهان. " له كۆتاييدا، دواي شەش مانگ، كەشيشە توورەبوو كە بەرپرسيار بوو لە رازيكردي خوشكەكان بۆ واز لە باوەرەكەيان بەنين هاواري كرد، "شەيتان لە رینگەي دەمتانەوه قسە دەكات، بيانبەنە ناگر!"

له ۱۳ ي نشريني دوومدا ماري و ئورسولا بردران بۆ دارەكە پيەكەوه گۆراني شادي دەگوتەوه. ماري، كە هەلبژيردرا بۆ يەكەم جار پروات، هاني ئورسولاي دا، كە گوتي، "خوشكي خوشەويست؛ ئاسمان كراوتەوه بۆمان؛ بۆ ئەوهي ئيستا بۆ ماوهيەكي كەم نازار دەچيژين، بۆ هەميشە خوشال دەبين لەگەل زوامان." شايتەكان دەلين ماري شادمانانە مرد، گوتي، "بۆ تو، ئەي مەسيح، خۆم بەخشيوه." ئورسولا پيشكەشي مردنيكي خيراتر كرا بە شمشير، بەلام هەلبژارد بمریت وەك ماري، هاواري كرد، "گۆشتي من زۆر باش نييه بۆ سووتينراو بيت بۆ ناوي مەسيح." كاتيک برديا بۆ دارەكە، داواي لە خزميک كرد خوشەويستی بنيريت بۆ يان و هاني بدات بۆ خزمەت بە خودا. ۱

چيروكي وەك ئەمە گيرانەوهكەيان لەنگەر داوه و تيۆلۆژي كۆمەلگاي باوەري ئانا بابتيستيان چوار چيوه كردووه لە سەرەتاي دامەزراننەوه پيش ۵۰۰ سال. بزوتتەوهكە لە كاتيكي ئوروپادا لەدايكيوو كە بريارەكاني ويژدان، بەتاييەتي ئەگەر هەر شەهيان لە پيەكەتە هيزەكاني دەولەت-كليساي دەکرد، دەتواني هەموو شتيك لە كەسيك بسەنيتەوه. بەلام، بەرامبەر ئەم تيجووه گەورەيه، هەزاران برا و خوشك بەهاي كۆتايي باوەرەكەيانان دا. ژمارەيەكي بيشومار كەسي تر زيان و پەريشاني گەورەيان چيژت لە دەستي چاكەرە مانيسيتير يەلەكاني هاوسەنگي دەولەت و كاسۆليكه رۆمانيهكان. ئەم چيروكانەي باوەري پالەوانانە و دلنيايي بريار هەلوئاستمان بەرامبەر پابەندبوونەكاني باوەري خۆمان هەلدەسەنگين و هانمان دەدەن بيريەكەينهوه لەوهي چۆن دەتوانين وەلام بەدەينهوه لە بارودۆخي هاوشيوەدا.

بە كۆچکردن بۆ جيهاني نوئ لە سەدەكاني ۱۷-۱۹، زۆر ئانا بابتيست ئاسوودەبيان دۆزيبهوه لە چەوساندنەوهي ئاشكرا. بەلام، تەنانت لە رۆژگاري مۆديرندا، كاتەكاني هەبووه كە ئەنداماني ئەم باوەرە كۆمەلگايە بانگهيشتكراون زۆر نازار بچيژن بۆ باوەرەكانيان.

يەكيك لەم كەسانە ئيمانويل سوارتزيندرو بەر بوو، پياويكي گەنجي ئاميش-ميتوناييت لە بيستەكانيدا لە "پەنجە"ي ميشيگان. لە سەرەتاي سالي ۱۹۱۸، كەمتر لە ساليك دواي تيوەگلاني ئەمريكا لە جەنگي جيهاني يەكەمدا، ئيمانويل فەرمانی سەربازگيري وەرگرت بۆ ئامادەبوون لە شەمەندەفەريك كە دەچوووە كامپي گرینليف لە جۆرجيا. "كليسايەكەمان فيري دەکرد كە هەلەيه تيوەگلان لە ناكۆكيدا، كە مەسيحيان دەبيت شوين پي عيسايي مەسيحكەون،" دواتر نووسي، "بەلام كليسايەكە هەر وەها فيري دەکرد كە دەبيت نويز بۆ فەرمانرەوايان بكەين، باج بەدين و هاوالاتياني باش و ياساپاريز بين." لەكاتيكا ئەو شەمەندەفەري بەرەو باشوور دەبرد، هيواي دەبەست كە بتوانيت ريگايەك بدۆزيتەوه بۆ بوون بە هاوالاتيانيكي گويرايەل لەگەل مانەوه لەسەر راستي باوەرەكەيدا، رەنگە وەك شەرنەكەر. لە سەرەتاي ريئەميايە سەربازيەكەيدا، بەلام، ئيمانويل تيجەيشت كە چەند باوەري بەرگرينەگرەكەي لەگەل ئامانج و كەلتوري سەربازيدا ناگونجيت. كەميك دواتر، كاغەزەكاني رەتكەرەوهي بە ويژداني (CO) دايە ئەفسەرە فەرماندەكەي.

ئيمانويل بەم زووانە گويزارايهوه بۆ يەكەيەك كە رابەرەكاني بە ناسراو بوون بۆ "رازيكردي" رەتكەرەوه بە ويژدانهكان لە هەلەكانيان. لەگەل گەيشتنی، سەر جەم داواي ليکرد كە ئەو و هاواريەكەي رەتكەرەوه بە ويژدان جلوبەرگي سەربازي لەبەر بكەن. رەتيانكردەوه و لەبەر هەلبژاردنەكەيان لينيان

دران و لنيان كوتران. پوژيڪ گهنجهكان بردران بو دستشورخانهيڪ كه فصرمانيان پيڪرا كه نهوان و دوو رمتڪرهوهي تر به ويژدان پرووخينيان. لهكاتيڪ كاريان دهكرد، پاليان پيوه دهنرا و به تهخته لنيان دهدرا. دواتر، بهبي ناگاداري، سهربازمکان يهكيڪ له رمتڪرهوهمکان به ويژدانهكانيان فريديايه ناو كوني پيسيه كراومهكه. به گالتهوه "لهناوهلكيشيان" به بيل پرڪراو له ريخوله كه بهسهر سهريدا پزاندران. "نهگهر نهو براته"، سهرجهم وهرزيد، "نهوا برو دهربيهنه!" نيمانويل يارمهتي دا بو پراكيشاني هاوريكهه له كونهكه، و دواتر سهرجهم سهرنجي خسته سهر نيمانويل، سي جار پرسى "نيستا نامادهيت خزمهتي سهربازى قبول بكهيت؟" نيمانويل به هينى وهلامى دايهوه، "نهخير." دواتر له لاقهكانيهوه گيرا و به سهر يهكهم نوكمرايهوه ناو پيسيهكه. نوكمردنهوهكه تهنها كاتيڪ وهستا كه ههنديڪ له سهربازه تهماشاكهرمکان هاوريان كرد، "زياتر مهينيره ژوورهوه! دهيكوژيت!"

پيش نهوهي زور بخايهنيت، نيمانويل فريديايه ژووري پاسهوانى كامپهكه، به نان و ناو دهژيا لهكاتيڪدا چاوهروانى دادگاي سهربازيهكهه دهكرد. له كوتاييدا، نيمانويل حوكمى ده سال كاري سهختى درا له زينداني فيدرالى ليقتنورس، كانزاس. زينداني كرا تا سالى دواتر كاتيڪ، مانگهكان دواى ناشتى، وهزارهتي جهنگ له كوتاييدا ههموو رمتڪرهوهمکان به ويژداني نازاد كرد. نيمانويل يهكيڪ بوو له سهدان رمتڪرهوهي مهسيحي به ويژدان كه زور نازاريان چيزت يان ژيانيان لهدهستدا له كاتي جهنگي جيهانى يهكهدا، راست بوون لهسهر باوهرمكانيان سهرهراي تيچوونهكه. ۲

سهرچاوهي چ شايهتبييهكي نهونده بريارانه و بههيز چي بوو؟ نايا نهه كهسانه گهرهه روهانى بوون؟ يان كهساني ناسايى بوون وهك نيمه، رووبهرووي بارودوخىكي نانسايى دهبوونهوه لهگهل هيزيكي سهروو سروشتي؟ چي نهو نازايهتي و روونى پيدان بو بهرگري له تههدداكاني پيش خويان، تهناهت كاتيڪ واتاي نازاريكي گهره يان لهدهستداني ژيانيان؟ چون دهتوانين دهست بگهينين بهو هيزه خومان لهگهل همولدانمان بو ژيانى دلسوزانه بو خودا؟

پيش ههموو شتيڪ، دهبيت دان بهودا بنين كه شايهتبييهكي مهسيحي دلسوزى وا له تواناي ناسايى مروف تيدهپرئيت. هيزى كهسايهتي، باوهري بههيز، يان تيولوزى باش به تهنها ناتوانن روونبكهنهوه نهو نيجمهتهه كه درايه باوبايراني نانابابتيستان لهگهل تههممولكردي چوساندنهوهي نهونده دردانه بو باوهرهكيان. له كوتاييدا، مروفايهتي لاواز هيزى وا دهدوزيتهوه له "نهوهي دهتوانيت زور زياتر له ههموو نهوه بكات كه داوا دهكهن يان بيرى ليدهكهينهوه، بهپي نهو هيزهه كه له نيمهدا كاردهكات" (نهفسسوس ۳:۲۰). نهوانههمن ليمان كه دانمان به نيشتهجيپوونى روحي پيروز دهنين دهبيت نويز بو باوك بكهين، كه "به هيز بههيز بكرين له ريگهه روحييهوه له مروفي ناوهوه" (نهفسسوس ۳:۱۶).

بهلام چون كهسيكى باوهردار بريار دهات كه چي شاياني نازارچيزين و مردنه بوى؟ له كاتي چوساندنهوه و جهنگدا، چي دهتوانيت روونى نامانجىكي وا دابين بكات؟ بو نانابابتيستهكان، لهگهل هيزى روح له ژياناندا، باوهرمكانيان گيانيان پيهخسرا به ريگهيهكي تايهت له تيگهيشتن لهوهي له ناوهندي باوهري مهسيحياندا بوو. نهه بنههاي لهرزينهاسه بوو كه تواناي نهوهي پيدان كه به نازايانه بنهماكانيان بهژيان بهين، تهناهت به تيچوونىكي گهرهه كهسى.

۱ براخت، تيليمان جى. فان. ناوينهه شههيدان. سكوتهديل، پينسلفانيا: چاپخانهه هيرالد، ۱۹۵۱: لاپره ۶۷-۴۶۸.

رینگایهکی سنیهم: یهکهم ئانابابتیستهکان ناوهندهکهیان دۆزییهوه

ئانابابتیزم زۆر جار پێی دهگوتریت "رینگایهکی سنیهم"، دهركهوت له كاتی چاككاریدا نه وهك كاسۆلیك و نه پرۆتستانت، بهلكو شتێكی به رادیکالی جیاواز. كاسۆلیكیزمی سهدهی شانزدهیم دهسهلاتهكهی بنچینه دهكرد لهسهه نهریتهكان و پلهبهندی كلیسای هاوسهنگی دهوڵهت. رابهرانی كلیسا دهسهلاتی گهوهی لێكدانهوه، سیاسی و ئابووریان ههبوو، لهگهڵ پاپ كه "كليلهكانی پاشایهتی ئاسمان" ی ههبوو.

مارتن لووتهر و چاكههه پرۆتستانتتهكان ههولیان دا راست بکهنهوه ئهوهی كه وهك جینگهی ههلهی دهسهلاتی كاسۆلیكیزم دهیانبینی به بانگهوازیك بۆ گهراوهی كلیسا بهرو نووسراوه پیرۆزهكان به تهنها، به لاتینی *Sola Scriptura*. چاكهههكان دانیان به كتیبی پیرۆزدا نا وهك دهسهلاتی كۆتایی بۆ باوهر، به تابهتی گرنگیان به نامهكانی پۆلس دهدا بۆ بنههای تیۆلۆژییان و سهیری پهیمانی كۆنیان دهكرد بۆ پشتراستهكردهوهی ریبازیان بۆ یهكیتی كلیسا-دهوڵهت. بهمه كردنی، ههركیز به تهواری له هیزی زۆرهملی و سیاسی جیهانی مهسیحی دوورنهكهوتنهوه.

یهكهم ئانابابتیستهكان بیگومان پشتگیری رهنههی چاكهههكانیان دهكرد له پلهبهندی كاسۆلیك و بانگهوازیان بۆ دهسهلاتی كتیبی پیرۆز، بهلام بهپێی زانای ئانابابتیست ستیوارت مههه، "هيواشكین بوون لهوهی كه وهك بزوتنهوهیهکی چاكهههیهی نیوه دلایان لێدهبینیهوه و به ئامادهنبوونی دیاری چاكهههكان بۆ رهماههندی به لێكدانهوهكان كه رهنهگه بنه هۆی پهڕیشهانی كۆمهلایهتی یان تیچوونی كهسی. " ٣ به هاندانی تیگهیشتنی نوێیان له ناوهندی مهسیحیهت، خهیالی دابراتنێکی زیاتر رادیکالیان دهكرد لهوهی كه وهك پێكهاته هیزه ههله رینماییکراو و گهندهلی كلیسا-دهوڵهتی ههردوو كاسۆلیكیزم و پرۆتستانتیزمیان دهبینی.

له كۆتاییدا، ئانابابتیستهكان پابهند بوون به ناوهندیگی جیاوازی دهسهلات—یهكێك كه له خۆشهوبستییان بۆ یهزانیان عیسایی مهسیح لهدايکبوو و نوینهرایهتی گهراوهیهك دهكرد بۆ ئهوهی باوهریان و ابوو باوهر مهکانی كلیسای یهكهم بوو. ههولیانئێرارد گوێرايهلی كهسایهتی، فێركردنهكان و نمونهی عیسایی مهسیح له ناوهندی تیگهیشتنیان له باوهر و ژياندا دابنن. وهك رابهری سهههتای ئانابابتیست دیرك فیلیپس دهیگوت، "عیسایی مهسیح لهگهڵ فێركردنهكانی، ژیان و نمونهی مامۆستامانه، ریبهر و رینماییمان، دهبیت گوێ لیبگرین و شوینی بکهوین." ٤ ئهم پابهندبوونه ساده بهلام قووله رینگایهکی به رادیکالی جیاوازی نهخشهكیشا بۆ ئهم تیمه بچوو كه شوینكهوتووانی مهسیح، یهكێك كه دهنگدانهوهی ههیه له تیۆلۆژی و پراكتیزهی ئانابابتیزمدا لهم ٥٠٠ ساله دواتر.

پابهندبوونیان به ناوهندیوونی عیسایی مهسیح هیزیکی رۆحانی گهوهی دابین كرد كه تا ئهمهرو دهنگدانهوهی ههیه له رینگهی شایهتی خوشکانی وهك ماریا فان بیكوم، كه به وشهكانی كۆتایی رايگهیاندا، "بۆ تو، ئهه مهسیح خۆم بهخشیوه"، یان براکانی وهك ئیمانویل سوارتزیندرورهر، كه ئامادهبوو زۆر ئازار بچیزیت بههۆی باوهری كه "مهسیحیان دهبیت شوین پێی عیسایی مهسیح بکهوین."

له بهراوردکردن لهگهڵ دهسهلاتی كلیسای كاسۆلیكیزمدا، ریبازی مهسیح-ناوهندی ئانابابتیسته سهههتاییهكان واتای ئهوه نهبوو كه گرنگی كلیسایان رتهكردهوه وهك بووکی مهسیح، بهلكو گرنگیان به دهسهلاتی عیسایی مهسیح دهدا وهك سههه ئهه كلیساكه. كهواته، ههموو ئهوهی كلیسا فیزی دهكرد

و دهیگرد بنچینه بوو لهسه شایهتی و ریگای عیسایی مسیح. پابه‌ندبوونیان به کئیساکه‌ی ئاشکرا بوو له پینداگریان لهسه کۆبوونه‌وه‌ی به‌رده‌وام، ته‌نانه‌ت له مه‌ترسی گه‌وره‌ی که‌سیدا. هه‌روه‌ها ئه‌مه له مه‌به‌ستداری‌ی هاوبه‌شکردنی کالاً و سامانه‌کانیاندا ده‌رکه‌وت (له‌وانه‌ش هه‌ندیکیان ته‌نانه‌ت کیسه‌ی هاوبه‌شیان به‌کارده‌هینا)، و له خواس‌تیان بۆ به‌جیه‌نیانی ته‌می‌کردنی کئیسایی رزگار به‌خش به‌پیی فیرکردنه‌کانی عیسایی مسیح له مه‌تا ۱۸دا. تیگه‌یش‌تیان له حکومرانی کئیساکه له مه‌سیحه‌وه وه‌رگیرابوو، زۆر زیاتر خزمه‌تگوزار-ئاراسته و کۆمه‌لایه‌تی بوو له مؤدیلی پله‌به‌ندی کاسۆلیکی. هه‌روه‌ها باوه‌ریان وابوو که نووسراوه پیرۆزه‌کان و ویستی خودا ته‌نها بۆ ئه‌وه نه‌بوون که له‌لایهن ماگستیر یۆمیکی رابه‌رانی کئیسای ناستی به‌رزوه‌هه تیگه‌ن، به‌لکو به تیروانینه رۆح-ئاگاداره‌کانی برایه‌تی کۆبووه‌وه؛ یان وه‌ک هه‌ندیکیان ناویان ناوه، "کۆمه‌لگای لیکدانه‌وه‌یی".

به هه‌مان شێوه، له به‌راوردکردن له‌گه‌ل ده‌سه‌لاتی کتیبی پیرۆز که پرۆتستانته‌کان بانگه‌شه‌ی ده‌کرد، جه‌ختکردنی ئانابابتیسته‌کان له‌سه‌ر ناوه‌ندی بوونی مسیح به‌و مانایه نه‌بوو که که‌متر پابه‌ند بن به کتیبی پیرۆز له چاکسازه‌کان. پینچه‌وانه‌وه، ئانابابتیزم له ریزگرتنکی به‌رسی بئ لاوازیه‌وه بۆ گویرایه‌لی نووسراوه پیرۆزه‌کان گه‌شه‌ی کرد، به تیگه‌یش‌تنکی ساده و راسته‌وخۆ. میننۆ سیمۆنز، رابه‌ری ئانابابتیسته‌کان، جه‌ختی له‌سه‌ر ئه‌م پابه‌ندبوونه‌وه کردوه و گوئی، "له هه‌موو شتیک زیاتر، برایان، ده‌مه‌وێت تیگه‌ن که من به‌رگه‌ی فیرکردنه‌وه مۆبیه‌کان، بیرکردنه‌وه زیره‌که‌کان، نه‌ خواندنه‌وه‌ی چه‌وتی نووسراوه پیرۆزه‌کان، نه‌ روونکردنه‌وه‌کان، نه‌ خه‌یالیافییه‌کان ناگرم... به‌لکو ته‌نها نووسراوه پیرۆزه‌وه‌وه‌کان." دلسۆزیان بۆ مسیح نه‌ک ته‌نها ئه‌نجامی پابه‌ندبوون بوو بۆ گونجاندنی ژبانی که‌سیک له‌گه‌ل وینه‌ی ئه‌ودا، به‌لکو شێوازیکی لیکدانه‌وه بوو که هه‌ولێ تیگه‌یش‌تن له هه‌موو نووسراوه پیرۆزه‌کان له رووناکی فیرکردنه‌کان و نمونه‌ی مه‌سیحه‌وه دها. "کتیبی پیرۆزیکی مه‌سیح-ناوه‌ندیان هه‌بوو" ئه‌وه قسه‌ی ئیلاهی‌ناس ج.س. وینگه‌ر بوو، "خوداوه‌ند عیسایی مه‌سیحیی مه‌سیحیان وه‌ک کلیلی و 'خاوه‌نی' نووسراوه پیرۆزه‌هه‌سه‌ندکه‌راوه‌کان ده‌بینی." میننۆ سیمۆنز به‌م شێوه‌یه چوارچێوه‌ی کرد؛ "هه‌موو نووسراوه پیرۆزه‌کان ئاراسته‌مان ده‌کهن بۆ رۆح، ئینجیل، نمونه، فه‌رمان و به‌کاره‌ینیانی مه‌سیح".

ئانابابتیسته‌کان گه‌رانیان بۆ تیگه‌یش‌تن له کتیبی پیرۆز و بانگه‌یش‌تی خودا له‌سه‌ر ژبانیان پیکه‌وه ده‌ستیان پیکرد به لیکۆلینه‌وه له فیرکردنه‌کانی عیسایی مسیح له وتاره‌که‌ی له‌سه‌ر شاخ و شوینه‌کانی تر له ئینجیله‌کاندا. هه‌روه‌ها ئاگادار بوونه‌وه له‌وه‌ی چۆن ئه‌وه ئه‌وه‌ی جیه‌جی ده‌کرد که په‌یامی ده‌گه‌یاند. به بنیاتنان له‌سه‌ر ئه‌و بناغه‌یه، پاشان هه‌ولیان دا تیگه‌ن و فیرکردنه‌کانی کتیبی په‌یمانی نوێ نیردراوه‌کانی و یاسا و پیغه‌مبه‌ره‌کانی په‌یمانی کۆن به‌کاربه‌نین، به سه‌هیرکردنی هه‌موو ئه‌وه‌ی له نووسراوه پیرۆزه‌کاندا ده‌یانخوینده‌وه له ریگه‌ی چاوپۆشی ئه‌وه‌ی یه‌که‌م جار له مه‌سیحه‌وه فیری بوون. پیته‌ر ریدمان، رابه‌ری ئانابابتیسته‌کان، ریبازه‌که‌یانی به‌م شێوه‌یه روونکرده‌وه: "رووناکی راستی ئیلاهی له مه‌سیحدا به روونی زیاتر ده‌رکه‌وتوه، ئه‌وه‌ی ویستی راسته‌قینه‌ی باوکی بۆ ئاشکرا کردوین... یاسا درایه‌ موسا، به‌لام راستی له ریگه‌ی مه‌سیحه‌وه هات." ئه‌وان عیسایی مه‌سیحیان وه‌ک ناوه‌ندی کتیبی په‌یمانی نوێ و ته‌واوه‌ری په‌یمانی کۆن تیده‌گه‌یش‌تن، بۆیه، نه‌یانده‌توانی هیچ لیکدانه‌وه‌یه‌کی نووسراوه پیرۆزه‌کان قیوول بکه‌ن که دژی شایه‌تی مسیح بی‌ت. بۆ نمونه، ئه‌وان له ریگه‌ی فیرکردنه‌کانی عیسایی مسیح و رینماییه‌ دواتریه‌کانی نیردراوه‌کانی هه‌وه‌ دانیابوون که به‌کاره‌ینیانی "شمشیر" له‌لایهن خوداوه دیاریکرا بوو له ده‌ره‌وه‌ی ته‌واوی مسیح. "بۆیه، وه‌لامدانه‌وه

به فهرمانه‌کانی مەسیح، رەتیانکردووه که چۆن چاکسازەکان دەسەلاتی حاکمانە و توندوتیژی بەکار دەهێنا بۆ پیشخستنی ئەوێ که چاکسازەکان بانگەشەیان دەکرد و بەستی خودایە.

۳. مۆری، ستیوارت. "ئانابابتیستەکان و کتیبی پیرۆز." تۆری ئانابابتیست میننۆنایت.

<https://amnetwork.uk/resource/anabaptists-and-the-bible/>

۴. مۆری، ستیوارت. لیکدانەوێ کتیبی پیرۆز لە بیردۆزی ئانابابتیستیدا. کێچنەر، نۆن: چاپخانە ی پاندۆرا، ۲۰۰۰: لاپەرە ۷۲. لە نەسدا لە فیلیپس، دیرک. ئینکیریدیۆن. ۱۶۰۲

۵. بۆ بەکارهێنانی دەستەواژە "کۆمەلگای لیکدانەوێ" پروانە مۆری، لیکدانەوێ کتیبی پیرۆز؛ لاپەرە ۱۵۷-۱۵۸ و نینس، نادۆلف. "ئیلاهیناسی کۆمەلگای لیکدانەوێ لە بیرکردنەوێ ئانابابتیست-میننۆنایتدا" لە هیوبنەر، هاری، کلێسا وەک کۆمەلگای ئیلاهیناسانە. وینپینگ: بلاوکر اوەکانی سی. ئیم. بی. سی، ۱۹۹۰: لاپەرە ۸۰

بێگومان، ئانابابتیستەکان مەسیحیان زۆر زیاتر لە مامۆستایەکی ئیلاھامبەخش دەبینی. لەگەڵ پاشماوێ مەسیحیەتی ئۆرسۆدۆکسدا، ئەوان عیسایی مەسیحیان وەک رزگار بەخش و مەسیح تێدەگەیشتن. باوەریان وابوو که مردنی کەفارەتی مەسیح و هەستەنەوێ لە مردن بەردی سەرەکی پلانی باوک بوو بۆ نائشتکردنەوێ رەگەزی کەوتووی ئادەم لەگەڵ خۆیدا، و ئەوێ "لەدایکبوونەوێ نۆی" لە عیسایی مەسیحدا پێویستە بۆ گرتنەخۆ لە شانیشینی هەتاهەتایی خودا. بەلام، ئەوان پەيوەندییەکیان لەگەڵ عیسایی مەسیحدا تەنها بە چەمکی پەرسشینی یان ئیلاهیناسانە دەر نەدەخست. بەپێی میژوونوس هارۆلد بێندەر، "ئانابابتیستەکان نەیان دەتوانی مەسیحیەتیک تێیگەن که لەدایکبوونەوێ، پیرۆزی و خۆشەویستی بە شێوەیەکی سەرەکی بکاتە مەسەلەیهکی هزر، باوەری مەزەهەبی، یان 'ئەزمونی' کەسی، لە جیاتی گۆرانکاری لە ژياندا. ئەوان داوای دەر خستنی دەرەکی ئەزمونە ناوکییەکیان دەکرد." بۆ ئانابابتیستەکانی سەرەتا، قبوڵکردنی عیسایی مەسیح وەک خاوەن و رزگار بەخش نەک تەنها بیریاریکی باوەر بوو، بەلکو بیریاریکی بوو بۆ ژيانی ژيانیکی نۆی لە مەسیحدا.

لە هەموو شتێک زیاتر، ئانابابتیستەکانی سەرەتا بە دلسۆزییەوێ عیسایی مەسیحیان خۆش دەویست. ئارەزوویان ئەوێ بوو که لە پێی ئەو دابنیشن، وەک پەترۆس و یۆحەنا، مریەم و مەرسا، و فیزین که چۆن دەیویت ژیان بکەن. فەیلەسوف رۆبەرت فریدمان بەم شێوەیە کورتی کردووە: "ئانابابتیزم لە بنەرتدا بزوتنەوێیک بوو که پێداگری لەسەر هەولێکی جددی و بێ رازیوون دەکرد بۆ ژيانی ژيانیکی شاگردی راستەقینە مەسیح، واتە دەر خستنی باوەری قوولی مەسیحی لە هاویشتی و خۆشەویستیدا." ئەوان وشەکانی مەسیحیان بیر دەهاتووە؛ "ئەگەر خۆشم دەوین، فەرمانەکانم بەجیبهینن" (یۆحەنا ۱۵: ۱۴)، و تێدەگەیشتن که گوێرایەلی زۆرجار کلیلی تێگەیشتی رۆحی قوولتر لە راستییەکه بوو که نازادمان دەکات. ئەم پەيوەندییە نیوانی باوەر و شوێنکەوتن لەوانەیه باشترین شێوە لە لایەن هانس دینک، ئانابابتیستی سەرەتاوە کورت کرایەوێ، که بە ناوبانگەوێ گوتی "کەس ناتوانیت بە راستی مەسیح بناسیت مەگەر لە ژياندا شوینی بکەویت".

۶. سیمۆنز، میننۆ. کارە تەواوەکان ۱۴۹۶-۱۵۶۱. سکۆتدەیل، پی. ئەی: چاپخانە هیرالدا، ۱۹۵۶، لاپەرە ۵۲

۷. وینگەر، ج. س. باوەری مەسیح-ناوەندیان: کورتەیهکی کتیبی پەیمانی نۆی. سکۆتدەیل، پی. ئەی: چاپخانە هیرالدا،

۸. سیمونز، میننۆ. وهلامدانهوه به بلاوكرارهيهكى گيليووس فابهر، نيلكههارت، ناي.نن: وهرگيراني جون نيف. فانك، ۱۸۷۱

۹. ريدمان، پيتهر. دانپيداناني باوهر ۱۵۴۵، ريفتون، نن.واي: ماني چاپي پلاو، ۱۹۷۰: لاپهره ۱۹۶

۱۰. دانپيداناني شلايتهايم. يودهر، جون نيچ. (وهرگير). سكوندهيل، پي.نهى: چاپخانهى هيرالد، ۱۹۷۷: برگهى شهشم

۱۱. بيندهر، هارولد: "ديمهني نانابابتيستي" ميژووي كلنيسا، نازار ۱۹۴۴، ژماره ۱۳

چون نانابابتيستهكان نهمرۆ تيگهيشتن له شاگرديتي دهكهن

"شاگرديتي" وهك بنهمايهكى رينمايي لهناو مهسيحيهتي سهردهميدا به شيوهيهكى نزيكهكى گشتگير بانگهشهى دهكرت، بهلام تهناخت چاوديري ناسايي دهتوانيت ببينيت كه نهم دهستهواژهيه ماناي زور جياواز بو كهساني جياواز هميه. ههنديك كهس شاگرديتي روحي دهكهن، به شيوهيهكى سهرهكى جهخت لهسهر پهيوهندي دل لهگهل مهسيحدا دهكهنهوه له جياتي نهوهى وهك بانگهيشتيك بو كردار ببينن. كهساني تر ديدكي بهر فراوانيان هميه له شاگرديتي، دريژى دهكهنهوه بو "تهواوي راويژى خودا" له جياتي ناوهنديكردي به شيوهيهكى سهرهكى لهسهر كهساپهتي و فيركردنهكاني عيسايي مهسيح. كهساني تر يش شاگرديتي وهك ههنگرتنهوهى ژمارهيهك بنهماي گشتي سهرچاوهگيراو له مهسيح دهبينن، كه گونجاوه بو سياقي سهردهمي، له جياتي جهختكردنهوه لهسهر ماناي رووني فيركردنهكاني مهسيح. له كوئايدا، هيج يهك لهم ديدگايانه نهوه وهرناگرن كه چون نانابابتيزم له رووي ميژووييهوه شاگرديتي به ژيان گهياندوه.

له ناستي بنههتي خويدا، شاگرديتي دوخ يان باري بوون به شاگرد. دهستهواژهى "شاگرد" له دهستهواژهيهكى لاتينييهوه هاتوه به ماناي "فيرخواز". بهلام، بههوى چونيهتي بهكار هيناني له كتيبي پيروزدا، وشهكه هاتووته نهوهى نيشانهى زور زياتر له تهنها پهيوهندييهكى قوتابي-ماموستا بكات. "شاگرد" كهسيكه كه به قوولي خووي تهرخانكردوه بو نهوهى شويني دهكهويت، باوهرداران، پابهنديك. بو باوهرداران، عيسايي مهسيح قوولايي نهم پهيوهندييهى راگهياند و گوتي، "نهگهر كهسيك خزمهتم بكات، با شوينم بكهويت؛ و لهويدا كه من لئيم، خزمهتكار كهشم لهوي دهبيت" (يوحنا ۱۲:۲۶). ههروهها راگهياند، "نهگهر كهسيك بيهويت له دواي من بيت، با خووي نكوولي بكات و روژانه خاچهكهى ههلبگريت و شوينم بكهويت. چونكه ههركهسيك بيهويت ژياني خووي رزگار بكات لهدهستي دهكات، بهلام ههركهسيك ژياني خووي لهدهست بدات له پيناوي مندا رزگاري دهكات" (لوقا ۹:۲۳-۲۴). به واتايهكى تر، ئيوه شاگرداني من نهگهر شوينم بكهون، نزيك بميننهوه، و نامادهن ههموو شتيكتان بدهن بو مهيهست.

له كوئايبى كاتي راهينانان لهسهر زهوى لهگهل عيسايي مهسيحدا، شاگرده يهكهمهكان (و دواتر يش پولسي نيردراو) دهستيان كرد به روونكردنهوهى بانگهيشتنى ژياني باوهردار به چهكمي لاسايي عيسايي مهسيح: "برون وهك چون نهو روويشت" (يوحنا)، كه "لهوانهيه شوين ههنگاوهكاني بكهوين" (پهترؤس)، و "گونجينييين به وينهى كورهكه" (پولس). نهم پهيامي له مهسيح لهخوگرتنه لهناو كلنيساي نوو هينده كاريگهر بوو كه كاتيگ مزگيني دهستي كرد به بلاوبونهوه له دورى دهرياي ناوهراست، ژمارهى زيادبووني شاگرداني عيسايي مهسيح به خيرايبى دهستيان كرد به ناواناي "مهسيحيهكان" (كردارهكاني نيردراوان ۱۱:۲۶)، به واتاي راستهوخوي "نهوانهى له مهسيح دهچن" يان

"شوینکهوتووانی مسیح" به درژیایی سهدهکان، ئەم دەستەواژەیه گەشەیی کردووه تاكو مانا كۆلتووری، نایینی، و تەنانەت نەتەوهیبیش لەخۆبگریت، بەلام لە یەكەم بەكارهێنانی لە ناسیای بچووكداء، بێگومان باوەرداران بەستووتەوه بە لەخۆگرتنی پەروەردگاریان، عیسایی مسیحی ناسیره.

لەناو ئەندامانی ئانا بابتیستا، ئیتۆسیکی پرونی شاگردیتی بە درژیایی نزیکەیی بیست و پینج نەوه ئیستا دەنگدانەوهی هەبووه، و تا ئەمڕۆش زۆریک لە ئانا بابتیزم بەردەوامە لە جیاکردنەوه لەناو مسیحیەتدا بە پابەندبوونی بە شاگردیتی پراکتیکی مسیح-ناوەند-واتە، پابەندبوونیکی راستەوخۆ و دلسۆزانە بە فیرکردنەکان و نمونەیی عیسایی مسیح. ئەم پابەندبوونە ئەمڕۆ لە ژیاانی و مچەکانی رۆحی ئانا بابتیستەکانی یەكەمدا دەبینین، كە زۆریکیان بەردەوامن لە دووركەوتنەوه لە سویندخواردن، سكالاکردن لەسەر كەسێکی تر، تەلاق، بەدرهوشتی سێكسی، بەشداریکردن لە جەنگ و توندوتیژی، یان بەشداریکردن لە دەسلاتی زۆرکارانەیی دەوڵەت.

لەوش زیاتر، ئەم ئانا بابتیستەتانه بیفیزی لە بەخشین و لە نوێژکردندا فیر دەكەن، لیخۆشبوونیکی سەر نجر اکتیش و دافراوانی بێ خۆپەرستانە هانیان دەدات، هەوڵ دەدەن بە سادەیی بژین وەك بنەمایەکی باوەر، و كۆشش دەكەن پشت بە خۆدا ببەستن بۆ رۆزی لە جیااتی ئەوهی گەنجینه لەسەر زەوی كۆبکەنەوه. ئەم کردەوانە، كە هەموویان بە شیوهیەکی تەواو راستەوخۆ لە وتارەكەیی عیسایی مسیح لەسەر شاخەوه (مەتا ۵-۷) وەرگیراون، وینەیهکی پرون دەخەنە روو لەوهی چۆن شاگردیتی ئانا بابتیستی جیهیی دەكریت. بێگومان، پابەندبوونی ئانا بابتیستەکان بە رینگای مسیح زۆر زیاتر لە فەرمانەکانی بەدیكر او لە وتارەكەیی لەسەر شاخدا درێژە دەكێشیت. بەلام، وەلامدانەوه میان بەم وتارە قوولە ریبازیکی جیاواز نیشان دەدات بۆ شاگردیتی گۆپرایەل و چالاک كە بە سادەیی لەسەر باوەر بە سی پینشاری بنەرەتی بنیاتنراوه: ۱) (كە عیسایی مسیح ئەوهیە كە دەفەر مویت ئەوه، ۲) (كە مەبەستی ئەوهیە كە دەیفەر مویت، و ۳) (كە قسە لەگەڵ ئیمە دەكات.

یەكەم و سەرەكترین، بانگهێشتنی ئانا بابتیزم بۆ شاگردیتی لەسەر باوەر بە ئەوه بنیاتنراوه كە عیسایی مسیح ئەوهیە كە دەفەر مویت ئەوه: خۆدایە لە جەستە، پاشای شانیشینی هەتاهەتایی خۆدا، تەواوترین ئاشكراردنی خۆدا بۆ مرقایەتی، خۆدا وەك چۆن خۆدا دەیفەر مویت بناسریتەوه. بۆیه، مەبەستی باوك لەسەر ئەم زەوییه لە كۆتاییدا بەستراوتەوه بە كار و ویستی مسیح. بۆ مسیحییه ئانا بابتیستەکان، هەموو شتیك لە عیسایی مسیحی مسیحوه دەست پیندەكات و كۆتایی دیت. ئەو جینگەیی گرنگی هەموو شتە، "بەردی بناغەیی سەرەکی" (زەبوور ۱۱۸)، "چەر خەكە لە ناوەراستی چەر خەكەدا" (حزقییل ۱)، "لۆگۆس"ی خۆدا كە "لەگەڵ خۆدا بوو و خۆدا بوو" (یوحنا ۱) لە سەرەتاوه، "میراتگری هەموو شتەکان" و "وینەیی پرون"ی خۆدا (عیرانییهکان ۱)، "پاشای پاشایان و خاوەنی خاوەنان" (ئاشكراردن ۱۷ و ۱۹). كاتیک عیسایی مسیحییمان دەفەر مویت كە "من و باوكم یەكین" (یوحنا ۳۰: ۱۰) و "ئەوهی منی بینووه باوكی بینووه" (یوحنا ۹: ۱۴)، باوەری پی دەكەین، و باش دەكەین ناگاداربین. كاتیک عیسایی مسیحدهفەر مویت، "بۆیه، هەر چی قسە دەكەم، هەر وەك باوك پنی فەر موومه، بەو جۆره قسە دەكەم." (یوحنا ۵: ۱۲)، و كاتیک باوكی ئاسمانی رادەگەیهنیت "ئەمه كوری خۆشەویستمە. گویی لی بگرن" (لوقا ۹: ۳۵)، باش دەكەین گویی بگرن.

دووم، ئانا بابتیستەکان شاگردیتی لە پینشینه دادەنن چونكە تیندەگەین كە مسیح بە پرونی تەواو بۆ شوینکهوتووانی خۆی ئاشكرا دەكات كە مەبەستی ئەوهیە كە دەیفەر مویت و چاوەروانی ئەوهیە كە

شونیی بکھون. له چهندين بونهدا عيسايي مهسيحبه شاگردهکانی فەرموو که گوێرایه‌لی فیرکردنه‌کانی دلتیایی خوشه‌ویستیانه بۆی: "ئه‌گەر که‌سیک خوشم بویت، وشه‌کانم ده‌پاریزیت" (یوحنا ۱۴:۲۳)، و "ئه‌گەر فەرمانه‌کانم به‌جیبه‌ئین، له خوشه‌ویستی مندا ده‌میننه‌وه، هه‌روه‌ک من فەرمانه‌کانی باوکم به‌جیبه‌ناوه و له خوشه‌ویستی نه‌ودا ده‌مینمه‌وه" (یوحنا ۱۰:۱۵). پێش هه‌موو شتیک، شاگردیتی راسته‌قینه‌رگی له خوشه‌ویستیانه. "خوشمان ده‌وێت چونکه ئه‌و یه‌که‌م جار خوشی وستی" (۱ یوحنا ۱۹:۴). وه‌ک عيسايي مه‌سیحله ژيانماندا کار ده‌کات، ئیمه‌ شاگرده‌کان فیرده‌بین که خۆته‌رخانه‌کرده‌مان بۆ ئه‌و و رێگا‌کانی نایه‌ت وه‌ک هه‌ولێکی یاسایی بۆ به‌ده‌سته‌ته‌نیانی ر‌ه‌زانه‌ندی ئیلاهی، یان وه‌ک کارتێکی ر‌ه‌فتاری "ده‌رچوونی بیه‌رامبه‌ر له زیندان"، به‌لکو وه‌ک وه‌لامانه‌وه‌یه‌کی ئاستی د‌ل بۆ خوشه‌ویستی زوری مه‌سیح بۆمان، که ر‌ه‌گی قوول له په‌یوه‌ندییه‌کی که‌سی له‌گه‌ڵیدا هه‌یه.

عيسايي مه‌سیحگرنگی ئه‌م په‌یوه‌ندییه‌ گوێرایه‌لییه‌ی پروون کرده‌وه کاتیک چاوهر وانییه‌کانی له رێگه‌ی نمونه‌ به‌ناوبانگه‌کانیه‌وه وه‌ک "مه‌ر و گیسکه‌کان" (مه‌تا ۲۵) یان "بنیاتنه‌ره‌ دانا و گیله‌کان" (مه‌تا ۷) به‌شی کردن، که ده‌رباره‌ی جیاوازی نیوان ئه‌وانه‌ نه‌بوون که مه‌سیح ده‌ناسن و ئه‌وانه‌ی که نانس‌ن، به‌لکو نیوان ئه‌وانه‌ی که "گوێ له‌م وشانه‌ی من ده‌گرن و جیبه‌جیان ده‌که‌ن" و ئه‌وانه‌ی که بریار ده‌ده‌ن ئه‌وه‌ نه‌که‌ن. ئه‌م وانانه‌ بۆ شوێنکه‌وتوانی گرنگی په‌یوه‌ندیانه‌ و ر‌وحیان پروونکرده‌وه له هه‌ل‌ب‌ه‌ژاردنی ئه‌وه‌ی که ئایا فیرکردنه‌کانی گه‌وره‌یان به‌ ژیان بگه‌یه‌زن یان نا.

سینیه‌م، شاگردیتی بۆ نانا‌ب‌ب‌ت‌سته‌کان گرنگه‌ چونکه باوهرمان وایه که عيسايي مه‌سیحنه‌ک ته‌نها قسه‌ی له‌گه‌ڵ هاوسه‌رده‌مه‌کانی ر‌ۆژه‌لاتی ناوهراستی سه‌ده‌ی یه‌که‌م ده‌کرد، به‌لکو ئه‌م‌ر‌ۆش قسه‌ی له‌گه‌ڵ ئیمه‌ ده‌کات. فیرکردنه‌کانی له‌وانه‌یه‌ ۲۰۰۰ سال له‌مه‌وبه‌ر له سیاق‌ت‌یک‌ کولتووری جوله‌که‌دا دراب‌یت، به‌لام بانگه‌یشتی له‌سه‌ر ژیا‌نی شوێنکه‌وتوانی بی‌کاته. له‌ کۆتایی خزمه‌تی زه‌مینی، که‌م‌یک پێش به‌رزبوونه‌وه‌ی، عيسايي مه‌سیحبه پروونی ئاشکرای کرد که چاوهر وانی ده‌کات فیرکردنه‌کانی له رێگه‌ی شایه‌تی باوهردارانی که هیشتا دینه‌وه به‌رده‌وام بن. له‌وه‌ی ئه‌گه‌ری زوره‌ کۆتا ئه‌رکیک بووب‌یت که به‌ شاگرده‌کانی سپارد‌ب‌یت له‌کاتیکدا به‌ فیزیکی له‌سه‌ر زه‌وی بوو، ر‌ینماییی کردن که "بۆیه‌ برۆن و له هه‌موو نه‌ته‌وه‌کان شاگرد دروست بکه‌ن، ئاویان له‌سه‌ر نیون به‌ ناوی باوک و کور و ر‌وحی پیرووز، فیریان بکه‌ن پابه‌ند بن به هه‌موو ئه‌وه‌ی فەرمانم پێ کردوون." پاشان کاتی ئه‌م ئه‌رکه‌ی دلتیا کرده‌وه کاتیک به‌لینی دا له‌گه‌ڵ شاگرده‌کانی ب‌یت له‌ گه‌را‌نیاندا، "هه‌تا کۆتایی زه‌مانه‌" (مه‌تا ۲۸: ۱۹-۲۰).

عيسايي مه‌سیحبه‌رده‌وامبوونی فیرکردنه‌کانی زیاتر دلتیا کرد به‌ به‌ل‌ب‌اندانی ئه‌وه‌ی که ر‌وحی پیرووز د‌یته‌ لای باوهرداران پاش ر‌ۆیشتی بۆ ئه‌وه‌ی "هه‌موو ئه‌و شتانه‌تان بخاته‌ به‌ره‌وه که پیم فەرموون" (یوحنا ۱۴:۲۶). به‌پێی مه‌سیح، کاری ر‌وح به‌رده‌وام ده‌ب‌یت له‌ ر‌ینماییکردنی شوێنکه‌وتوانی "بۆ ناو هه‌موو راستییه‌ک" (یوحنا ۱۶:۱۳). به‌ ئیله‌امی ر‌وح، نیردراوه‌کانی فەرمانی ر‌اب‌ییان جیبه‌جی کرد و چونه‌ ناو هه‌موو جیهان، نه‌ک ته‌نها ر‌اگه‌یانندی مه‌سیح وه‌ک ر‌زگاربه‌خش و خاوه‌ن، به‌لکو فیرکردنی هه‌موو ئه‌و وانانه‌ی که فیربوون له‌و ر‌ۆژانه‌ی شکۆمه‌نداندا له‌ ئاماده‌بوونی. ئیستا، نزیکه‌ی ۲۰۰۰ سال دواتر، به‌هۆی هه‌ول‌ه‌ ر‌وح-په‌رمانیانه‌وه، ئیمه‌ که نوێترین شاگردانیین شانازی به‌هه‌مان هه‌یه که به‌شدار بین له هه‌مان ئه‌م وانه‌ ژیانگۆرانه‌دا، که ئه‌م‌ر‌ۆش هه‌ندیک په‌یوه‌ندی‌دار و گۆره‌رن وه‌ک چۆن بوون کاتیک مه‌سیح به‌ فیزیکی له‌سه‌ر زه‌وی ده‌ر‌و‌یش‌ت.

۱۳. به پیتی ستیوارت مۆری، نانابابتیستهکان دنیابوون که "بناغهی زانیاری راستهقینه له مسیح، و تیگه‌یشتن له نووسراوه پیرۆزهکان، ژیانی شاگردیتی بوو." مۆری، لیکدانهوه ریگاکانی نانابابتیست، لاپه‌ره ۲. نهمه دهنگدانهوهی نهوهیه که له یوحنا ۳۱:۸-۳۲ نووسراوه که له‌ویدا، به پیتی عیسایی مسیحی مسیح، شوینکهوتنی فیرکردنهکانی بنهمایه بو زانیی "راستییهک که نازداتان دهکات".

۱۴. نامازه به‌دیگراوه له جۆنز، رووفوس نیم. "هانس دینک و وشه‌ی ناوه‌وه." له چاکسازه رۆحیهکانی سه‌ده‌ی ۱۶ و ۱۷، ۱۷-۳۰. له‌ندهن: مه‌که‌م-یلان، ۱۹۲۸.

https://biblehub.com/library/jones/spiritual_reformers_in_the_16th_and_17th_centuries/
: [chapter ii hans denck and.htm](https://biblehub.com/library/jones/spiritual_reformers_in_the_16th_and_17th_centuries/chapter_ii_hans_denck_and.htm) له: دینک، هانس **thue und mache guts und boeses** ("مانای چیه کاتیک نووسراوه پیرۆزهکان ده‌لین خودا چاکه و خراپه دهکات و کاری دهکات")، ۱۵۲۶

۱۵. نووسه‌ری سه‌ره‌کی به‌که‌م جار نهم سی پیشنیاره‌ی بیست له کاتی نزیکه‌ی ناوه‌راستی سالانی ۱۹۹۰ له‌لایهن که‌شیشی میننۆنایت لین میله‌ر له ویست لیبه‌رتی، نو. نیچ. نووسه‌ری سه‌ره‌کی دۆزیوه‌تی که نهم چوارچیه‌یه نه‌ک ته‌نها یارمه‌تیده‌ره له تیگه‌یشتنی مه‌فهوم‌ی شاگردیتی نانابابتیستی، به‌لکو به‌کاریش دیت له کورت‌کردنه‌وه‌ی ریگای لیکدانه‌وه‌ی نانابابتیستی) پروانه زیگلەر، داننیل. شوینکهوتنی عیسایی مسیحبو ناو کتیبی پیرۆز: چون نانابابتیستهکان نووسراوه پیرۆزه‌کان تیده‌گه‌ن (به‌ش به‌که‌م و دوهم) AnabaptistPerspectives.org، ۵ مارچی ۲۰۲۲).

حهوت تیروانین له دیدی شاگردیک

ئه‌گه‌ر به‌شیک بین له هاو‌پشتی ئه‌وانه‌ی که قبول ده‌که‌ن که عیسایی مسیح‌ه‌وه‌یه که ده‌فه‌ر مویت ئه‌وه، که مه‌به‌ستی ئه‌وه‌یه که ده‌فه‌ر مویت، و که قسه‌ی له‌گه‌ل ئیمه دهکات، ئه‌وا به پیناس‌یه‌وه شاگردانین. کاتیک نهم باری شاگردیتی هه‌ل‌ده‌گرین، ناسنامه‌یه‌کی ساده به‌لام قوول دهستی دهکات به چوارچیه‌کردنی ژیانمانی هاوبه‌ش، هه‌روه‌ک چون ریگایه‌کی نوی نیشان دا بو باپیره‌کانمانی نانابابتیست، و له سه‌ره‌تادا بو ئه‌و شوینکه‌وتوانی سه‌ده‌ی به‌که‌می مسیح. ده‌بینه لاسایی کارانی عیسایی مسیحی مسیح، هاو‌ری مسافیر له گه‌رانیکی ته‌مامی ژیاندا بو ئه‌وه‌ی زیاتر له‌ی بین. له هه‌موو شتیک زیاتر، ژیانمان پابه‌ند ده‌بیت به شیوه‌پیدانی له‌لایهن مسیح‌ه‌وه، و ئه‌و شیوه‌پیدانه ئه‌نجامی ده‌دات به ژماره‌یه‌ک دیدگای رۆحی کلیلی.

۱. شاگرده‌کان هه‌ول ده‌ده‌ن جیهان له چاوی عیسایی مسیح‌بین

ئیمه‌ی شوینی عیسایی مسیح‌ه‌که‌وین ئه‌وه کاری ژیانمان ده‌که‌ین که به قوولی ئه‌و ویستی بو ژیانمان بناسین. پۆلسی نیردر او ئیمه‌ی، وه‌ک شوینکه‌وتوانی مسیح، به داوا کرد بگۆردین به نویونه‌وه‌ی هزره‌کانمان (روومیه‌کان ۱۲)، "هزری مسیح" هه‌لب‌گرین (۱ کۆرینتییه‌کان ۲). بو ئه‌وانه‌ی که شاگردیتی به ته‌واوی هه‌ل‌ده‌گرن، عیسایی مسیح نه‌ک ته‌نها سه‌رچاوه‌ی رزگاری رۆحیه، به‌لکو فیرکردنه‌کان و نموونه‌ی ئه‌و ئه‌وه‌ی روون ده‌کاته‌وه که چون جیهانی ده‌وره‌به‌رمان تیده‌گه‌ین. ئه‌وان مان ده‌که‌ن له‌گه‌ل مه‌به‌ستی مسیح له‌سه‌ر نهم زه‌وییه بین. پیشینییه‌کانی ده‌بیته پیشینییه‌کانمان. خواسته‌کانی ده‌بیته خواسته‌کانمان. ریگای لیکدانه‌وه‌که‌ی ده‌بیته ریگای لیکدانه‌وه‌که‌مان. نیلاهیناسه‌که‌ی ده‌بیته نیلاهیناسه‌که‌مان. وه‌ک شاگرد، ناره‌زوومان ئه‌وه‌یه جیهان له چاوی ئه‌ودا ببینین، درواسیمان له دلی ئه‌ودا خۆش بویت، و ویستی باوک له هزری ئه‌ودا تیگه‌ین.

۲. شاگردەکان پەيامی عيسايی مەسیح لە ھەموو نووسراوە پیرۆزەکاندا دەگەڕێنە

لەگەڵ رۆح وەک ریبەرمان، نووسراوە پیرۆزەکان دەگەڕێنەو، عيسايی مەسیح دەدۆزینەو لە پێشبینیەکان، جۆرەکان، و سببەکانی پەیمانی کۆندا، لە شایەتییە سەرەکییەکانی وشەکان و کارەکانی لە ئینجیلەکاندا، و لە دنیایکردنەو و فێرکردنەکانی رۆح-رابەرکراوی نێردراوەکانی لە پەیمانی نویدا. نووسراوە پیرۆزەکان دەخویننەو وەک چۆن عيسايی مەسیح دەخویندەو: "و دەستیکرد لە موسا و ھەموو پێغەمبەرەکان، روونی کردەو بۆیان لە ھەموو نووسراوە پیرۆزەکاندا ئەو شتەکانی دەربارە ی خۆی بوون" (لوقا ۲۷: ۲۴). لە کۆتاییدا، شاگردەکان عيسايی مەسیح دەبیننە ئامانجی گیرانەو ی تەواوی کتیبی پیرۆز. میژوو چیرۆکی ئەوێ!

۳. شاگردەکان "تاقیکردنەو ی عيسايی مەسیحی مەسیح" بەکار دەھێنن

زانینی ھزری مەسیح بنەمایەک دروست دەکات بۆ تشخیصدانی دروستی یان تەنانت گەرنگی پێچەوانە ی زۆر فێرکردن و تیۆرییەکانی کە بە کاریگەریدا خەیاڵی ئەوانی ناو برایەتی دەگرن، زۆر جار بە شێوەیەکی دابەشکەرە. نووسراوە پیرۆزەکان پێمان دەڵێن کە یەکتی دەدۆزینەو کاتیک پیکەو گەشە دەکەین لە "زاناییمان لە کوری خودا"، و ئەم زانیاریە دەمانپارێزێت لە ئەو ی "بە ھەر بایەکی فێرکردنەو ھەلھەڵیبین و بچوینەو" (ئەفسەسیەکان ۱۳: ۴-۱۴). بە واتایەکی تر، کاتیک شاگردەکان تیگەشتتی قوول لە بینای عيسايی مەسیح دەکەین، دەتوانین "تاقیکردنەو ی عيسايی مەسیحی مەسیح" بەسەر ھەموو ئەو ی دەبیسیتین بکەین، و زانیارییمان لە مەسیح بەکاربھێنین بۆ دیاریکردنی ئەو ی کە ئایا فێرکردنێکی دیاریکراو لەگەڵی ھاوئاهەنگە یان نا. دەڵێن کە د.ل. موودی یەک جار رایگەیاندا، "باشترین رینگا بۆ نیشاندانی کەژبوونی داری لایەنەیک نە مجادلەکردن دەربارە ی یا خەرجکردنی کات لە تاوانبارکردنەو، بەکو داری راستیک لە کەلارەکی بدینە لای." وەک شاگرد، زانیمان ئەو یە کە مەسیح پێوانە ی تەواوی ویستی خوداست. کاتیک دیدگایەکی پرسیارلیکراو (بۆ نمونە ئینجیلی خۆشەختی یان جەنگی دادپەر وەرمانە) لە کەلارە ی فێرکردنەکانی عيسايی مەسیح دەدینە لای، بە روونی دەبینین کە ئایا ئەو فێرکردنە کژە یان راستە.

۴. شاگردەکان مزگینی شانشینە کە ھەلەدەگرن

۱۶. نووسەری سەرەکی ئەم وتە ی بیست لە جۆن د. مارتن لە سیمپۆزیۆمیکی ئەفانجەلیکەل ئانابابتیستدا کە نزیکە ی سالی ۲۰۱۰ لە کۆلیژی کتیبی پیرۆزی رۆز دەیل، ئیروین، ئۆئیچ. ئەنجامدرا.

کاتیک جیھانبینیان گونجاو دەبیت لەگەڵ جیھانبینی عيسايی مەسیحی مەسیح، دەستمان دەکات بە ھەلگرتنی رینگای دیتتی ئەودا لە سنووری رۆحییەکانی کە جیھانی دەور و بەرمان دابەش دەکات، واتە شانشینێ خودا لە دژی شانشینەکانی ئەم جیھانە. بۆ ھەر شاگردێکی جددی مەسیح، ناوەندی بوونی ئەم چوار چۆوێ زەحمەتە لیبنەو. لە راستیدا، لە ئینجیلەکاندا، عيسايی مەسیح شانشینێ خودا و ئاسمان زیاتر لە ۱۰۰ جار باس دەکات! ئەگەر گویمان ھەبیت بۆ بیستن، بەزودی دەخەینەو چەندە گەرنە ئەم فێرکردنە ی شانشینێ خودا لە دابینکردنی سیاقی میژوویی و رۆحی بۆ ھەموو ئەو ی عيسايی مەسیحەتە ئەنجامی دانی.

کاتیک عیسایی مەسیحیەرمەن دەکات شانشینی مەسیح بە بەرفراوانییەوه ببینن، تەنەت دەستەواژە ئاشنایەکان وەک "ئینجیل" مانایەکی نوێ دەگرن، نەک تەنها وەک بەئینی ڕزگاری کەسی، بەلکو وەک "مزگینی" شانشینی هەتاھتایی خودا، کە مەسیح نێردراو بوو بۆ راگەیانندی (لوقا ۴: ۴) و دامەزراندنی "لەسەر زەوی وەک لە ئاسماندا" (مەتا ۱۰: ۶). بەزوودی دەدۆزینەوه کە، وەک مامۆستای ئانابابتیست جۆن د. مارتن دەئیت، "ڕزگاری مەبەست لە خۆیدا نییە، بەلکو ئامرازیکە بۆ گەشتن بە مەبەست، ئەو مەبەستەش شانشینی خوداست." مەسیح شاگردەکانی داوا دەکات بەشدار بن لە بزوووتنەوهی میژووگۆرانی شانشینی هەتاھتایی، کە بە چالاکییەوه تاریکی ئەم جیھانە دەگێریتەوه بۆ ڕووناکی.

۵. شاگردەکان ئەرکدارییەکانیان دەپاریزن

شاگردانی مەسیح، کە ئاگادارن لەم پارادایمی شانشینەکە، هەروەها تێدەگەن کە وەک هاوولاتیانی شانشینی ئەو دەبیت ئەرکدارییەکان و دلسۆزییەکانمان بپاریزن. دوو شانشینایەتی تیگەشتنیکی مەسیح-ناوێند نییە. ئەگەرچی ئەمەش هەیه، زۆریک لە ئەوانەمی بانگەشە دەکەن خاوەنی عیسایی مەسیحیی مەسیحون هەروەها ئەرکداری شانشینەکانی زەمینیش دەبن، و زۆریک لە مەسیحییانی نیازباشیش هەوڵ دەدەن دیدگایی خۆیان لە ویستی خودا پێشبین بە هاوئاھەنگبون لەگەڵ دەسەلاتی سیاسی دەولەت. بەلام لە وتارەکەمی لەسەر شاخدا، عیسایی مەسیحییەمانخستەوه کە "ناتوانین دوو خاوەنی خزمەت بکەین" (مەتا ۲۴: ۶). شاگردانیک کە دلسۆزییان تەنها بۆ مەسیح ئەندەختوو تێدەگەن کە شانشینەکەمی لەم جیھانە نییە (یۆحنا ۱۸: ۳۶). شانشینی خودا هاوپیەمانیەک نییە. هەروەها عیسایی مەسیحداوامان نایکات چەکی "خراپی پێویست"ی زەمینی بەکاربەنین بۆ یارمەتیدانی پێشخستی مەبەستی پێرۆزەکەمی. "چونکە چەکەکانی جەنگمان گۆشتی نین بەلکو لە خودادا بەهێزن بۆ خراپکردنی قەڵاگان." (۲ کۆرینتیەکان ۴: ۱۰). بە خۆشەختیەوه، نووسراوه پێرۆزەکان پێمان دەئین:

- کە زیادبوونی حکومەتەکەمی کۆتایی نازانیت (ئیشەعی ۹: ۷)
- کە هەموو دەسەلات لە ئاسمان و زەویدا پێیدا دراوه (مەتا ۱۸: ۲۸)
- کە لە کۆتاییدا، خودا هەموو شتیک لەژێر پێیەکانی دادەنیت (عیبرانییەکان ۲: ۸)
- کە هەر زانوویەک لە کۆتاییدا خۆی دادەنیت بۆ خاوەندایەتی مەسیح (فیلیپیەکان ۲: ۹-۱۰)
- کە ئاسمانیکی نوێ و زەویەکی نوێ دروست دەکریت بۆ سەلتەمی هەتاھتایی (ئیشەعی ۶۵، ئاشکرکردن ۲۱).

ئەگەر باوەرمەن بە شایەتی پێشبینانەمی کتیی پێرۆز هەبیت، دەتوانین دڵنیا بین کە خودا پێشەوهی میژوو پێشوەخت داپۆشیوه. دیسە ئەوتاو، "بازیی کۆتایی" خودا دەستی پیکردوو، سەرکەوتنی مەسیح دڵنیاکراوه! عیسایی مەسیحەتەنە داوامان دەکات کە "یەکەم جار بەدوای شانشینی خودا و دادپەروەری ئەودا بگەڕین" (مەتا ۲۳: ۶) و پاشەکەش لە کاتی باشی خودادا خۆی چارەمی خۆی دەکاتەوه. بۆیە، وەک شاگرد، دلسۆزیمان بەتەواوی دەدەینە پاشامان و شانشینی تێپەری خۆشەویستیەکەمی.

۶. شاگرددهکان فیروز دهبن "سهرخوارهوه" برون

ئیمه‌ی ههول ده‌دهبن شوینی ریگای مه‌سیح بکه‌مین هه‌روه‌ها فیروز ده‌بین که بانگه‌نیشتر اوین ریگایه‌کی به بنه‌مایه‌وه جیاواز برون له ئه‌وانی ده‌ور و به‌رمان. له زور رووه‌وه، بنه‌مایه ریگایه‌کاره‌کانی "شانشینیی سهرخواره‌وه‌ی" عیسایی مه‌سیحییانی ئاساییانه سهر و خوارو ده‌کات. جیهان توله‌ده‌سینتی‌هوه؛ ئیمه لیخوش ده‌بینه‌وه. جیهان به‌های به‌هیزی ده‌بینتی؛ ئیمه به‌های خزمه‌تی ده‌بینن. جیهان به‌دوای ئاسوده‌یی، ده‌وله‌مندی، و تاکه‌سایه‌تی ده‌گه‌ریت؛ ئیمه ئامانجه‌مان ئه‌وه‌یه ریگای قوربانیدان، ساده‌یی، و کومه‌لایه‌تی مه‌سیح هه‌لبه‌گیرن. جیهان خوگه‌رمی، ده‌سه‌لات، و شانازی ده‌ستایه‌ت ده‌کات؛ ئیمه هه‌ول ده‌دهبن نمونه‌ی خاسییه‌ته مه‌سیح-وه‌کانی پاکی، خزمه‌تگوزاری، و بئیزی بین. ئیمه خاوه‌ن شانشینییکی که کۆتا ده‌بیته‌یه‌که‌م، که‌مترین ده‌بیته‌گه‌وره‌ترین، بئیزی به‌رز ده‌کریت، چونکه مه‌سیح هه‌زار بوو بۆ ئه‌وه‌ی ئیمه له‌یدا ده‌وله‌مندی بین. وه‌ک شاگرد، پابه‌ند بین به‌ پلانی رزگاری خودا، که له‌ویدا خو‌شه‌ویستی قوربانیکارانه جیهان سهر و خوارو ده‌کات.

۷. شاگرددهکان باوهر به‌ چه‌مکی په‌یوه‌ندیانه تیده‌گه‌ن

له‌ کۆتاییدا، ئه‌وانه‌ی له‌ پپی عیسایی مه‌سیح‌فیر ده‌بن تیده‌گه‌ن که شاگردیتی هه‌ولییکی په‌یوه‌ندیانه‌یه. به‌ ناشکرکردنی خو‌ی به‌ شیوه‌ی مرو‌یی، ئیمان‌ئیل، خودا له‌گه‌لمان، به‌ شیوه‌یه‌کی که پیش ئه‌وه‌ی هه‌رگیز نه‌بوو بئیت بۆ مرو‌فایه‌تی ده‌ستگه‌ی بوو. هاته‌ نه‌ک ته‌نها وه‌ک خاوه‌ن و رزگار به‌خش، به‌لکو وه‌ک رابی و ریبهر. خودایه‌ک نییه ته‌نها بترسینریت و په‌رسش لئ بکریت، به‌لکو خودایه‌که که په‌یوه‌ندی پپوه بکریت و لئ فیروز بکریت، قسه‌ی له‌گه‌ل بکریت وه‌ک له‌ کاتی دیرینی باغه‌که‌دا ده‌مانکرد. عیسایی مه‌سیح‌ئهم په‌یوه‌ندییه‌ی دُنیا کرد به‌ دانی به‌رز کردنه‌وه به‌وه‌ که‌سانه‌ی که له‌ ریگاکانیدا ده‌رون: "ئپوه هاوریکانمن ئه‌گه‌ر هه‌موو ئه‌وه‌ی فه‌رمانتان ده‌که‌م به‌جیه‌نین. دیگه‌ر خزمه‌تکارمان ناو‌من، چونکه خزمه‌تکار نازانیت گه‌وره‌که‌ی چی ده‌کات؛ به‌لام ناو‌مان هیناوه‌ته هاورن، چونکه هه‌موو ئه‌وه‌ی له‌ باو‌کم بیستووم ناشکرام کردوون بۆتان" (یوحنا ۱۴: ۱۵-۱۵). هاورییه‌تی له‌گه‌ل خودا نیشانه‌ی ده‌سه‌لاتی گۆرانکارانه‌ی ئه‌وه‌یه که مه‌سیح هاته‌ ئه‌نجامدانی کاتیک ریگاکانی شوین ده‌که‌مین! نه‌ک ته‌نها هاورییه‌تیمان پیشکش کرد، به‌لکو خیزاننکی نو‌یی بۆ هه‌میشه‌مان پیشکش کرد. "و له‌ ده‌ور و به‌ری خو‌یدا سه‌یری ئه‌وانی کرد که ده‌ور و به‌ری دانیشتبوون، و فه‌رموی، 'ئهمانه‌ دایکم و برائمن! چونکه هه‌ر که‌س یک ویستی خودای جیه‌جی بکات، ئه‌وه براکه‌مه و خوشکه‌که‌مه و دایکه‌که‌مه'" (مارکۆس ۳: ۳۴-۳۵). شاگرددهکان تیده‌گه‌ن که له‌گه‌ل مه‌سیح وه‌ک سه‌ری ئهم خیزانه (کۆلوسییه‌کان ۱: ۱۸)، مه‌به‌ستمان ئه‌وه‌یه کاری ئه‌وی پیکه‌وه بکه‌ین. عیسایی مه‌سیح ته‌نها یه‌ک شاگرد نه‌خو‌اند، یان تاکه‌که‌سان جیاوازی له‌ یه‌کتر نه‌خو‌اند، به‌لکو شاگردده‌کانی خو‌اند بۆ ناو گروویکی یه‌کگرتوو و ژمیرکار. وه‌ک خیزاننکی باوهر، فه‌رمانی ده‌کات خو‌شمان بو‌یت (یوحنا ۱۲: ۱۵)، نو‌یزی کردبوو بۆ ئه‌وه‌ی یه‌ک بین وه‌ک ئه‌و و باو‌ک یه‌کن (یوحنا ۱۷)، و ئامرازمانی پپیدا بۆ یارمه‌تیدانمان له‌ چاره‌سه‌رکردنی جیاکاریه‌کانمان (مه‌تا ۱۸). گه‌رانی شاگردیتی بۆ گه‌شه‌کردن به‌ره‌و له‌خو‌گرتنی وینه‌ی مه‌سیح هه‌روه‌ها گه‌رانیکه به‌ره‌و یه‌کتر، "هه‌تا هه‌موومان بکه‌ین به‌ یه‌کیتی باوهر و زانیاری کوری خودا، به‌ مرو‌فییکی کامل، به‌ پپوانه‌ی قه‌دی ته‌واویی مه‌سیح" (ئه‌فه‌سییه‌کان ۴: ۱۳).

ئانا بابتىستى جىابونەھەي كلىسا لە دەولەتەھە، تا ئەندازمىك لانىكەم، لەناو زۆرىك لە مەسىحىيەتدا ناسراو و تەنەت لە دەستوورەكانى زۆرىك لە دىموكراسىيە مۇدىرنەكانىشدا جىگىر كراو. پابەندبوونە مەسىح-ئىلھام كراوەكان بە سادەيى، كۆمەلايەتى، و دلسۆزى زووامانە لەناو نەرىتى ئانا بابتىستدا بەردەوام سەرنجى ئەوانى دەكىشەتەھە كە بەدواي وەلامدانەھەيەكن بۇ شىۋەي ژيانى مۇدىرنى كە بەرزبوونەھەي خۆگەرمىيەھە و شەكندراوترە. لەھەش زىاتر، شاىيەتى بەردەوامى نەبەرگىردن، ئەگەرچى ھەرگىز زۆر ناوبانگ نەبوو، ھەمىشە بوو بىادەركردنەھەيەكى پىغەمبەرەنە بۇ كلىساي گسترەوتر لەھەي كە دەتوانرا بوو ئەگەر خەلكەكان فېر كرنەكانى عىسايى مەسىحە رووى خويان ھەلدەگرتن.

كاتىك پىنج سەدەيەمى دەستپىكردى ئانا بابتىزم ئاھەنگ دەگىرىن، ناتوانىن جگە لەھە بكەين كە سەير بىن كە نىو ھەزارەي داھاتوو چى لە چاوەروانى ئەم خىزانى باوەردايە. ئەگەر خاوەن دواكەوت، ئايا ئانا بابتىزم بە ھىچ شىۋەيەكى مانادارىش بە درىژايى ۵۰۰ سالى داھاتوودا گىرنگ دەمىنتەھە؟ نىمە پىشتەر وەلامەكەي دەزانىن. پۆلسى نىردراو روونى كىردەھەمان بۇ: "چونكە كەس ناتوانىت بناغەيەكى تر دابنىت جگە لەھەي كە داندراو، كە عىسايى مەسىحەسىحە. ئىستاش ئەگەر كەسنىك لەسەر ئەم بناغەيە بە زىر، زىو، بەردى گرانبەھە، دار، گىا، كا بنىادنيت، كارى ھەريەكە ئاشكرا دەبىت؛ چونكە رۆژەكە رايەگەيەنيت، چونكە بە ئاگرەھە ئاشكرا دەبىت، و ئاگرەكە كارى ھەريەكە تاقي دەكاتەھە كە چ جۆرە" (۱ كۆرىنتىيەكان ۱۱: ۳-۱۳).

نىمە بەشىكىن لە خىزانىكى باوەر كە، لە رابردوودا، بە ئاگر تاقيكراوتەھە. ئەگەر بەردەوام بىن لە عىسايى مەسىحىي مەسىحدا، بىگومان ئاگرەكە جارىكى تر دىتەھە. بۇ ئەھەي ئانا بابتىزم بەردەوام بىت لە دۆزىنەھەي گىرنگى بەردەوام، دەبىت مەسىح بناغەكە بىت كە ئەم ھاوېشتى باوەرداران بەردەوام دەبىت لەسەرى بوەستن! ئەركمان، لە ماوھى كاتىكدا كە لەسەر ئەم زەوييە پىمان دراو، بنىادنانە لەسەر ئەم بناغەيە بە مادەي بەردەوام: زىرى قورىبىنى كەفارتى مەسىح، زىوى فېر كرنەكانى، و بەردە گرانبەھەكانى ژيان تەرخانكراوەكان بۇ شوئىكەوتنى ھەنگاوەكانى. لە رووناكى ھەتاهەتايىھە، ۵۰۰ سالى داھاتووى ئانا بابتىزم تەنھا گىرنگە ئەگەر بەشدار بىن لە كارى گەورەي رزگار بەخشى مەسىح لەسەر ئەم زەوييە. ئەھە بە تەواي ئەھەيە كە شاگر دەكان دەپكەن.